

مسیرهای دستیابی به شبکه‌ها، انجمن‌ها و منابع علمی روان‌شناختی

Websites for psychological research

<https://www.webofknowledge.com>

Web Of Science (WOS)

وب آو ساینس

از بخش‌های اصلی در هر پژوهش، دسترسی به منابع اطلاعاتی مورد اعتماد است. مطالعه و کنکاش پژوهشگران در منابع علمی باعث شکل‌گیری سوال‌های بسیاری در ذهن آن‌ها می‌شود که برای پاسخ به این سوال‌ها، دست به پژوهش جدید می‌زنند؛ به عبارتی می‌توان گفت که منابع پیشین، پایه‌های علمی را شکل می‌دهد. با وجود این، پژوهشگران در ایران و سایر کشورهای جهان با مشکل دسترسی به منابع دست اول و مورد اعتماد روبه‌رو هستند. اگرچه موتورهای جست‌وجوگر زیادی برای دسترسی به اطلاعات و پژوهش‌های گذشته وجود دارد، در بسیاری موارد اطمینان داشتن از منابع و میزان ارجاع‌دهی به این منابع است که آن‌ها را از منابع غیرمفید متمایز می‌کند. از این‌رو، ضرورت نیاز به موتورهای جست‌وجوگری که صرفاً بر منابع اطلاعاتی مورد اعتماد تکیه کنند و دقت زیادی روی منابع موجود خود داشته باشند، حس می‌شود. به همین منظور، موتورها و پایگاه‌های اطلاعاتی در زمینه جست‌وجوی علمی ساخته شده‌اند که هرکدام، محاسن و معایبی دارند. از سوی دیگر، داده‌ها و یافته‌های پژوهشی به سرعت در حال گسترش است و این افزایش یافته‌ها و علاقه‌مندی افراد به پژوهش، نیازمند وجود پایگاه‌های اطلاعاتی است که پژوهش‌های گذشته و حال را در بر داشته باشد.

یکی از این پایگاه‌ها که منابعی گسترده از سرتاسر جهان را از سال ۱۹۷۹ تا امروز در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد، وب آو ساینس (Web of Science) است. از طریق این پایگاه اطلاعاتی می‌توان به منابع قدیمی و جدید در فرمت‌ها و انواع مختلف دسترسی پیدا کرد. اطلاعات این پایگاه برخلاف بسیاری از موتورهای جست‌وجو و پایگاه‌های اطلاعاتی دیگر، محدود به مقاله‌ها نیست بلکه اختراع‌ها، چکیده‌ها، نشریه‌ها و ... را نیز شامل شده و منابع گسترده‌تری را در دسترس پژوهشگر قرار می‌دهد. هم‌اکنون این پایگاه اطلاعاتی از زبان‌های مهم پژوهشی دنیا مانند انگلیسی، چینی، ژاپنی، پرتغالی و اسپانیایی پشتیبانی می‌کند؛ همچنین شامل اطلاعات مربوط به بیش از ۱۸ هزار مجله با ضریب تأثیر بالا، بیش از ۱۸۰ هزار کنفرانس و بیش از ۸۰ هزار کتاب است که این گستره متنوع و ارزشمند می‌تواند پژوهشگر را در پژوهش علمی یاری کند. پایگاه اطلاعاتی وب آو ساینس دارای اطلاعاتی در زمینه مهندسی، علوم پزشکی، علوم اجتماعی و انسانی، هنر و کشاورزی است و در این پایگاه، ۱۲ میلیون مقاله و پنج هزار مجله با دسترسی آزاد وجود دارد. این پایگاه اطلاعاتی با موتور جست‌وجوگر گوگل هماهنگ شده است که امکان جست‌وجوی بهتر را فراهم می‌کند.

پایگاه اطلاعاتی وب آو ساینس به سه دسته از افراد خدمات ارائه می‌دهد:

- دسته اول، پژوهشگران هستند که از طریق این پایگاه، اطلاعات و ادبیات پژوهشی جامعی به صورت رایگان در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد.
 - دسته دوم مؤسسه‌ها هستند که با خرید اشتراک این پایگاه می‌توانند به کاربران خود این امکان را بدهند تا به تمامی منابع و متن کامل تمامی اسناد این پایگاه اطلاعاتی بدون محدودیت دسترسی داشته باشند.
 - دسته سوم ناشران هستند که می‌توانند آثار، نتایج و یافته‌های خود را با دسترسی آزاد از طریق این سایت در معرض دید دیگران قرار دهند و از این طریق، فرایند جست‌وجوی علمی را یاری بخشند.
- پژوهشگر می‌تواند جست‌وجوی خود در این پایگاه اطلاعاتی را بر اساس عنوان مقاله، عنوان کنفرانس، نوع سند، موضوع، نام نویسنده،

نام مؤسسه منتشرکننده، سال انتشار، گروه نویسندگان، زبان انتشار و سازمان‌ها انجام دهد. این امکان از یک سو به پژوهشگر کمک می‌کند تا با پژوهش‌های جدیدی که در قلمرو مورد علاقه‌اش انجام شده است، آشنا شود و از سوی دیگر، افراد صاحب‌نظر در قلمرو پژوهشی مورد علاقه خود را بشناسد تا ضمن استفاده از پژوهش‌های آن‌ها، با این دسته از افراد نیز ارتباط برقرار کند.

از بخش‌های مهم دیگر این پایگاه اطلاعاتی، بخش آموزش است که آموزش‌های موجود در حیطه‌های مختلف را به صورت آنلاین در اختیار افراد قرار می‌دهد. همچنین این پایگاه، امکان آشنا شدن با پژوهش‌های در حال انجام را فراهم می‌کند، پژوهش‌های مؤسسه‌ها و سازمان‌های مختلف را بررسی می‌کند و به پژوهشگر نشان می‌دهد که کدام یک از سازمان‌ها و مؤسسه‌ها، از پژوهش‌ها در زمینه مالی پشتیبانی می‌کنند.

پژوهشگر در این پایگاه اطلاعاتی می‌تواند نحوه نمایش جست‌وجوی خود را مشخص کند تا هرچه سریع‌تر به نتیجه مورد نظر خود دست یابد، برای مثال می‌تواند منابع اطلاعاتی را بر اساس فرمت انتشار یا نوع منبع مشخص کند. افزون بر آن، این پایگاه میزان ارجاع‌دهی به پژوهش‌های مختلف در طول زمان و افرادی را که به مقاله مورد نظر ارجاع داده‌اند نشان می‌دهد تا پژوهشگر، با اطلاعاتی که ممکن است با پژوهش خود مرتبط باشد، بیشتر آشنا شود.

از امکانات دیگر این پایگاه اطلاعاتی، کمک به مستندسازی و منبع‌نویسی است. مستندسازی و منبع‌نویسی به صورت دستی، ممکن است با مشکل و خطای انسانی همراه باشد. بر همین اساس، این پایگاه سعی کرده است تا امکانی برای رفع مشکل منبع‌نویسی و مستندسازی پژوهشگران فراهم کند. پژوهشگر پس از یافتن یک مقاله می‌تواند با کلیک روی گزینه استخراج، به منبع مقاله مورد نظر بر اساس فرمت‌های نگارشی مختلف مانند APA و Chicago و Harvard و دیگر روش‌های مستندسازی دسترسی پیدا کند. یکی از امکانات این بخش، استخراج منبع یک مقاله بر اساس نرم‌افزارهای رایج مستندسازی مانند Endnote است که به فرد اجازه می‌دهد تا منابع پژوهشی خود را همیشه روی سیستم داشته باشد.

یکی از مسائلی که پژوهشگران پس از انجام پژوهش خود با آن روبه‌رو هستند، نحوه انتشار نتایج و یافته‌های پژوهش است. بهترین راه برای برطرف ساختن این مسئله، یافتن محلی مناسب برای انتشار نتایج و یافته‌های پژوهشی و همچنین بررسی محل انتشار پژوهش‌های پیشین است. پژوهشگر از این طریق می‌تواند مجله‌ها و مؤسسه‌های معتبر در قلمرو پژوهشی خود را بشناسد و برای انتشار پژوهش خود به سراغ آن‌ها برود که این امکان توسط پایگاه اطلاعاتی وب آو ساینس مهیا شده است. پژوهشگر پس از یافتن هر منبع اطلاعاتی می‌تواند از میزان ضریب تأثیر منبع و مجله چاپ‌کننده و میزان اثرگذاری آن مجله روی قلمرو پژوهشی خود مطلع شود. از دیگر امکانات سودمند در این پایگاه اطلاعاتی می‌توان به گزینه پست الکترونیک اشاره کرد. این گزینه بدین منظور است که اگر پژوهشگر با منبع اطلاعاتی مرتبط با پژوهش خود مواجه شد بتواند با انتخاب پست الکترونیک، آن را به راحتی با اعضای دیگر تیم پژوهشی به اشتراک بگذارد.

محمد دربان

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب